

Magyar siker Kairóban, Tripoliban

A Hungexpo központjába, a Kairóban és Tripoliban nyílt nemzetközi vásárról érkezett hír. Mindkettőn gazdag kiállítással szerepelnek a magyar külkereskedelmi vállalatok. A kairói vásáron egyebek között bemutatnak egy textilipari csoportot, amely közepes teljesítményű üzemekben használható. Nagy sikert aratott a Hungarotex textilkollekciója, amely — különféle méterárakat és műszaki textiliákat tartalmaz. A tripoli vásáron a Hungarotex bemutatója szintén kiemelte a vendégek tetszését, de elismeréssel nyilatkoztak a Magyar Hajó- és Darugyár 100 tonnás úszódarujáról is. (MTI)

Szakbizottság a tanyai népművelés szolgálatában

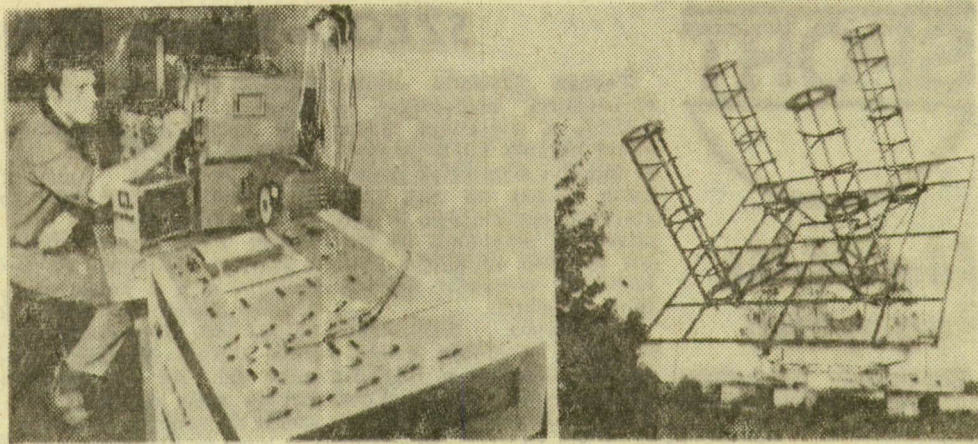
Többször föl hívtuk a figyelmet cikkünkben a tanyán élők népművelési gondjaira. Örömmel adunk hírt róla, hogy a megyei művelődésügyi módszertani központ keretében szakbizottság alakult a téma feltekerésére, a tanyai népművelés módszereinek összegyűjtésére és terjesztésére. Tanyán tanító pedagógusok, népművelési ügyvezetők, művelődési házak igazgatói és elméleti szakemberek alkotják a szakbizottságot.

Első értekezletükön, munkatervük vitája kapcsán tegnap, szerdán délután már olyan elgondolások születtek, amelyek megvalósítása mindenképpen nagy előrelépést jelentene. Arra a kérdésre, hogy milyen akadályok nehezítik a tanyai

népművelés kibontakozását, a gyakorlati emberek véleménye alapján egyértelmű feleletet adott a szakbizottság: tanyán az előadások és más rendezvények iránti igény rendkívül nagy, sokan vállalkoznának is rá, hogy az igény kielégítésében közreműködjenek — az egyetemek és főiskolák hallgatói nagyon sokszor kerültek szóba —, a művelődési autók hálózata alkalmas is lenne a kétoldalú igyekezet találkozásának megszervezésére, de ezek az autók többnyire hivatali teendőik lebonyolítását segítik, a tényleges népművelés támogatása helyett. Ha a tanyai ismeretterjesztés terén előre akarunk lépni, mindenképpen a művelődési autók „profiljának” átszervezésén kell kezdenünk a sort.

H. D.

Az Interkozmosz program

Az ondrejovi (Csehszlovákia) szputnyik-figyelő állomás rádiótechnikusa az Interkozmosz-4 hold jeleinek vétele közben. Illetve ugyanennek az állomásnak a holdkövető speciális radarberendezése az antennákkal

A szocialista államok közötti közös űrkutatási program alapját 1965-ben rakták le. Az Interkozmosz program nemzetközi egybehangolása 1967-ben kezdődött, majd a tervek megvalósításába 1968-ban a Magyar Tudományos Akadémia Napfizikai Observatóriuma is bekapcsolódott.

A program során szovjet hordozórakétákkal olyan szovjet gyártmányú mesterséges holdakat állítanak pályára, amelyek műszerelésének tervezésében és gyártásában más szocialista államok, elsősorban cseh és német szakemberek is részt vettek. 1969. október 12-én állították pályára az Interkozmosz-1 mesterséges holdat. Ennek az első közös szocialista mesterséges holdnak a célja a Nap röntgen és ultrabolyba sugárzásának a vizsgálata.

1969. december 25-én már a világűrben keringett az Interkozmosz-2 is, amelynek fő feladatát az ionoszféra tanulmányozását tűzték ki. 1970. augusztus 7-én állították pályára az Interkozmosz-3 jelzésű mesterséges holdat, szintén az ionoszféra kutatására. Végül 1970 novemberében következett az Interkozmosz-4 pályára állítása. A legutóbb felöltött mesterséges hold az Interkozmosz-1 tökéletesített műszereit hordozza és szintén

napfizikai kutatásokat végez. Mind a négy szputnyikot a Szovjetunió területéről lőtték fel, szovjet rakétákkal.

Az Interkozmosz programban bizonyos mértékig minden európai szocialista ország részt vállalt. A szovjet és csehszlovák kutatók elsősorban a Nap röntgensugárzását vizsgálják. A program keretén belül jelentős szerepet kaptak a napkötősekkel kapcsolatos vizsgálatok is. Az Interkozmosz programba a debreceni Napfizikai Observatórium is bekapcsolódik. A tervek szerint az idén Debrecenben egy napkorona figyelő távcsövet állítanak fel. A távcsövet szovjet szakemberek terveztek és a Szovjetunióban építik. Ezzel a berendezéssel más observatóriumokkal és a mesterséges holdakkal párhuzamosan végzik majd 1971-től a napfizikai méréseket és megfigyeléseket.

Az Interkozmosz program keretén belül a mostani évtizedben további nagyszabású űrkutatási programokat hajtanak végre, egy részüket egyes nyugat-európai országok űrkutatási szerveivel karöltve. Jelentősnek ígérkezik például a hetvenes évtized közepén a magnetoszféra vizsgálatára irányuló kutatási program.

E. I.

Csizma, „kamat”, beismerés

Hogy a gyanútlan vásárló mennyire védelemre szorul, arra akkor érzünk fel, amikor udvariatlan, szófukar, afféle tessék-lássék kiszolgálásról hallunk, olvasunk. Akkor meg egyenesen megáll a józan ész, amikor egy-egy árucikkről utólag és hivatalosan derül ki, hogy fabatkát sem ér, s éppen ezért az árát annyira leszorították — espedig hivatalból —, hogy az nem fedi az előállítására fordított költségeket sem. Ennek voltak tanúi a minap. Egy — az MTI-től származó — címes hír járta be ugyanis a magyar napilapokat. Arról tájékoztat, hogy a KERMI — Kereskedelmi Minőségellenőrző Intézet — fölön csípte a Minőségi Cipőgyártat, amelynek „ótfajta, kombinált felsőrészt, gumitalpú, ragasztott eljárással készült női csizmája nem felel meg a szabvány előírásainak”. Tömörebben szólva: gyenge, rossz minőségű csizmákat gyártott a Minőségi Cipőgyártat a budapesti anyáüzemben, következésképpen ezen árak fogyasztói árát 70 százalékkal mérsékeltek.

delésére szabadkezet adott. Az ellenőrzés ezzel még nem ért véget, mert a konkrámitát kézbe vette a Budapesti Cipőgyártat-kezelő Vállalat minőségvizsgálója is, majd a szériában ott álltak a gyártó cég meósa. Lehetséges, hogy a minőséget vizsgálók népes táborából valakit, vagy valakit kihagytak. Kijelentem, hogy részemről ez nem elhallgatás, csupán beleegabolyodtam a meósság dzsungelébe.

Elveszett a lényeg

Ebből kikécmeregve viszont megállapíthatom, mint egyszerű vásárló, hogy valahol elveszett a lényeg, vagyis szériában nem ugyanolyan értékű csizma gyártottak a Minőségi Cipőgyártatban, mint amilyenre pecsétet, áldást kértek és kaptak a körforgásban. A használhatatlanság bizonyítéka most — jól értesült cipőipari körök szerint — „mindössze” 6 ezer pár női csizma, amelynek megszületése körülményeiről is hosszan lehetne most elmélkedni. Minket azonban közelebből a végeredmény érdekel, amelyet most vagy elkötyve-tyélnék, vagy begyűjtenek.

Szeged asszonyait és lányait a rossznak bizonyult lábbeliből 902 párral megvesztették fel. Ez a fajta csizma viselte ezt az elnevezést: „Műlakk fejrészű műszőrme szárú kombinált felsőrészt stb.” Ára: 646 forint volt. Kilencvenkét párat a vásárlók „menet közben” visszavitték, 64 párat a kiskereskedelem „köszönt” meg, a többi sorsa eddig ismeretlen, a minősége viszont nem: talpa levált, kéregbélése eleresztett stb.

Most majd keressék, hogy a mintapéldány és a végeredmény közé milyen technol

ógiai hiba csúszott. A gyártó cég szintjén talán azt is megtalálják, hogy személy szerint ki a felelős a hibáért. Talán, mert ilyesmire alig hallottunk eddig. Az bizonyos, hogy a csizma készítésében résztvevők — a meóssok is — annak idején jó érzéssel felvették a fizetésüket. Gyáron belül majd elvégzik az elszámolást. Nép-gazdasági szinten viszont aligha lehet visszaélni a vásárlók bizalmával. A KERMI ugyanis a vásárlók reklamációját és az üzlethálózati ellenőrzéseket alapján változtatta meg most a véleményét a szóban forgó csizmákról.

Szépít...

A legfőbb meóss tehát a vásárló, jelen esetben a szenvedő alany. A csizma-ügynek azonban van még egy szépséghibája. A KERMI lesújtó szakvéleménye ez év február 8-án hangzott el, a hír a napilapokban viszont csak március 2-án látott napvilágot. Az a gyanúm, hogy valahol valakinek kedvezett a kedvezőtlen tény elhallgatása a szezon végéig. Igaz, a mondás szerint szépít a márciusi hóban mosakodni. A minőségileg rossz női csizmákon azonban ez mit sem szépít.

F. L.

A szegedi opera 25 éve

Holnap lesz huszonöt esztendeje annak, hogy a fel-szabadulás után újjászerve-zett szegedi operatársulat 1946. március 6-án megtar-totta első előadását. Ezzel az előadással indult az a vidé-ken és Szegeden páratlan fej-lődés, amelynek eredményé-ként létrejött a magyar vidék nemzetközi összeha-sonlítás is kiálló operakultú-rája. Az első előadás Bi-zetnek *Carmen*-je volt. Holnap, pénteken este, erre a jubile-umra emlékezve, *Simándy József és Komlóssy Erzsé-bet* éneki a szegedi színpa-don az opera főszerepeit.

Hogyan született ez az operakultúra?

A munka 1945 szeptembe-reben kezdődött. Elemi fel-tételeket kellett akkor te-

remteni: világítást, fűtést, a zenekari árkot szélesíteni kellett. De az együttes va-lószínűleg az ország legjobb operája volt. Pestről, a roma-mok, a hideg és az éhezés elől a legjobbak Szegedre, „a béke városába” menekültek.

A Szegedre került kolozsvári opera vezetője, *Vaszy Viktor* — aki ma is a szegedi opera élén áll — a hi-vatástudat szenvedélyével vállalta a munkát, s ezzel a szerencsés körülményeknek olyan ritka találkozása jött létre, hogy a páratlan fejlő-dést nemcsak elindítani, ha-nem hosszú időre meghatá-rozni is képes volt. Évente 20–23 premiert tartott az opera, olyan előadásokat, mint a máig emlékezetes

Aida, *Tannhäuser*, *Loheng-rin*, az *Eladott menyasszony*, *Szorocsincsi vásár*, a *Windsori vig nők*, olyan ba-lettek, mint a *Fából faragott királyfi* — *Balázs Béla* mon-dott bevezetőt a premierhez —, a *Csodálatos mandarin* — Magyarországon először Szegeden játszották ezt a balet-et az eredeti cselekmény szerint —, és *Verecs Sándor Csodafurulyája*, hogy csak néhányat említsünk a leg-nevezetesebbek közül.

A cél, hogy az együttest és a közönséget egyaránt nevellék, azaz felkészítsék új, még nagyobb vállalkozások-ra, ezek a máig emlékeze-tes előadások vitathatatla-nul elérték. Nemcsak Szeged, az egész ország csodál-ta a produkciókat. S mint a derült égből, a villám, úgy csapott le a hír 1949 nyarán: megszüntették a szegedi ope-rát. A díszletek valahova Pestre kerültek és egy bér-ház udvarán mentek tönkre.

1957-ben ismét *Vaszy Vik-tor* került a szegedi opera élére. A kép, amely ma a szegedi operáról bennünk él, ettől az időtől kezdve ala-kult ki. Azok a célok, ame-lyeket már a régi opera mű-sorterve is magában hordo-zott, ezután váltak markán-san karakteressé. Hogy ne csak az operairodalom „slá-gereit” játsszák, a törekvés már a „rég” operában is érvényesült. De korántsem olyan célratorőn, és szisz-tematikusan, mint az „új-ban”. A szegedi opera utolsó tizenhárom évében legalább két országos siker főződik ezekhez a törekvésekhez, az *Iván Szuszanyin* és a *Nabucco*. S új, nálunk még nem játszott, századunkban szü-letett műveket is keresett és színpadra vitt a régi opera.

Huszonöt év alatt sajátos arculatú, felismerhető ka-rakterű operakultusz szüle-tett Szegeden. A jövő fel-adata: biztosítani a feltételeket ahhoz, hogy ez az ope-rakultúra a fejlődés továb-bi csúcsait, magaslatait hó-dítsa meg.

N. L.

Ü. L.

Mi és a hollandok

Képernyő

Várható volt, ha mi ma-gyarok is belekeveredünk a holland televízió keddi est-jébe, csak egyetlen módon történhet: virágos étterem-ben, Pirokka étlappal, toka-jival, barack- és szilvapálin-kával, inyenc gyomortöltőnk precíz receptjeivel. Elles *Bergernek*, a „holland *Ta-kács* Marikának” láthatóan nagy gyönyörűségére szol-gált a lucullusi portéka, melyet a hollandusul gyor-san megtanult Zalai úr tá-lait a szelmalmok földjén, a hollandiai magyar napok so-ha vissza nem térő alkal-mával, kamerák előtt. A fogóküszökök kopogó szem-mel révedhettek a képernyő-re, és titkos illúzióval, a so-ron következő nemzeti est külföldi bemozdónó-vendége esetleg a magyar irodalom-ról, zenéről, sportról, tudományról tart majd élmény-beszámolót, mivelhogy köz-ismert ételkultuszunk mel-lett nem esne rosszul, ha ezekről is tudnának vala-mit Európában.

És mit tudunk meg mi a holland tévéről? A velünk közel egyidős apparátus hét politikai és vallási szervezet programjával, központi tár-saság égisze alatt, két csatornán, hárommillió ké-szüléken fogható, heti 70 órá-s, majdnem felében szí-nes műsort sugároz, évente körülbelül száz tévéjátékot. Belőle egyet láthattunk, *Willem Elsschot* novellájá-nak átdolgozását, amiről *Rudi Carell* giccses, sziru-pos *Robinson show*-ja után kifejezetten jólesett elgon-dolkodni. A *Magvető* kiadá-sában már verseivel jelent-kezett *Elsschot* — *A sajt* té-véváltatójáról ítelhetően — jól beszél a modern próza nyelvét, bár szövegét a film kissé eltöredezi, nehézkessé teszi. A belső monológok időnként tisztázatlanul sző-vik át a jeleneteket, bár az is lehet, hogy csupán a szinkron tempótlan. A tör-ténet hőse, *Frans Laarmans* tisztviselő előtt (a szerző arcára szabotlan) kereske-

dópályán nyílik karrier, de a felemelkedés lehetősége csak annyit jelent számá-ra, hogy maga is megbizo-nyosodjék: képtelen levede-ni a kispolgár kigyóbőrt, életvitelében, erkölcsében, szemléletmódjával szürke-muja hivatalnok marad. A látszólagos és lényegit kép-telen megkülönböztetni, nincs praktikus érzéke, gyakorlata. Magára marad, de saját ereje, feje kevés, szűk ahhoz, hogy kitalálja a pálya technológiáját. Úgy ragad irodaasztalához, mint a kályhától induló táncos, ki tovatángozva a parkettán úgy bizonytalanodik el, mi-nél messzebbre kerül. Ami-lyen kisfűlé az emelkedés, olyan lesz süllyedése is — parabolaja csendesesen, dráma nélkül kanyarodik vissza. A főszerepben látott *Paul Scheenbergen* (a szegedi színművész: *Máriáss József* hangjával) alakítása *Heintz Rühmann* eszköztelen kis-emberfigurára emlékeztetett.

Megszüntették a gázzivárgást Pécs belvárosában

Szerdán kedvezőbbre for-dult a helyzet Pécs, két nap óta gáz- és vízvészellyel fenyegetett belvárosi részében. A gázművek dolgozói meg-szüntették a gázzivárgást és dolgoznak a vezetek helyre-állításán. A házak és az út-

test alatti hatalmas üregek-ből elszivárgott a víz, az utánfolyás leállt. A hétfőn kiköltöztetett 28 család kö-zül 21 visszatérhetett otthonába, ahol már néhány la-kás maradt csak néptelen. (MTI)